

Stadslab Water in de Dordtse ruimte

Voortgang Water en Overlast: Wat doen we ermee?

18 november 2015

18 november 2015.....	1
Inleiding.....	4
Welkomstwoord William Nederpelt.....	4
Presentatie Anne Mollema, Platform Duurzaamheid Dordrecht	4
Presentatie Esther de Graaf, Plein06	5
Algemene waterproblemen bezoekers:.....	5
❖ Haaswijkweg-West.....	6
Omschrijving van de situatie eind augustus.....	6
Situatie ter plekke:	6
Vragen die nog leven:.....	6
Aanpak.....	6
❖ Voorbeeldtuin in de Renaissancewijk.	7
Omschrijving van de situatie.....	7
Verzamelde ideeën.....	7
Aanpak.....	7
❖ Noordendijk/Noorderlicht	8
Omschrijving van de situatie.....	8
Vragen die nog leven:.....	8
Aanpak.....	8
❖ Damplein.....	9
Omschrijving van de situatie.....	9
Vragen die nog leven:.....	9
Verzamelde ideeën.....	9
Vervolg.....	9
Aanpak.....	10
❖ Open Groep.....	11
Omschrijving van de situatie.....	11
Verzamelde ideeën.....	11
Vragen die nog leven:.....	11
Aanpak.....	11
❖ Samenvattend.....	12

Inleiding

Op 18 november hebben we een bijeenkomst georganiseerd in De Gravin over water en overlast in de Dubbeldam. Deze werd verzorgd door het Platform Duurzaamheid Dordrecht.

Op deze avond waren bijna 30 mensen aanwezig. Hieronder tref je een samenvatting aan van de avond en natuurlijk een overzicht van de vervolgcities.

Welkomstwoord William Nederpelt

William heet iedereen welkom en licht het doel van de bijeenkomst toe. Als Platform hebben we in het Duurzaamheidscafé in Weizigt in 2014 een avond georganiseerd over water. Daar is aandacht gevraagd voor de gevolgen van de klimaatverandering en de noodzaak daar tijdig op in te spelen.

Immers door de klimaatveranderingen zullen in de toekomst steeds heftiger regenbuien ontstaan. Als platform hebben we samen met de gemeente, met het stedenbouwkundig bureau Plein06 en het onderzoeksbureau IHE Unesco het Stadslab Water in de Dordtse Ruimte opgericht. We zijn met bewoners op zoek gegaan naar een locatie of wijk om samen uit te zoeken met welke maatregelen wateroverlast in de toekomst het beste kan worden voorkomen. Daarvoor is eind juni Dubbeldam geselecteerd. Eind augustus bleek daar vervolgens ook veel wateroverlast te zijn geweest.

Presentatie Anne Mollema, Platform Duurzaamheid Dordrecht

Anne licht toe hoe er steeds vaker sprake zal zijn van heftige regenbuien en daartegenover ook van perioden van grote hitte en droogte. Daar zal je met allerlei maatregelen tijdig op in moeten spelen, zowel in de publieke ruimte op straat, als op privégrond in tuinen en bedrijfsterreintjes. Zeker in de openbare ruimte zijn maatregelen erg kostbaar en zal dat alleen betaald kunnen worden als je dat geleidelijk met andere investeringen meeneemt, bijvoorbeeld bij de vervanging van de riolering.

Presentatie Esther de Graaf, Plein06

Esther geeft aan hoe je daar op in kan spelen, waarbij je tegelijk ook een veel aangenamere omgeving kan maken. Met meer groen en beplanting ziet een betegelde tuin er veel beter uit. Het Damplein wordt nu gedomineerd door een rommelig parkeerterrein. Door meer ruimte te maken voor groen, water en beplanting is ook hier een kwaliteitsslag te maken.

Algemene waterproblemen bezoekers:

Eind augustus is er veel overlast geweest na een hevige regenbui.

In de vijver langs de Haaswijkweg stond het water 40 cm hoger dan het straatniveau en was de afvoer van water niet mogelijk. Een bewoner heeft op zijn kavel voornamelijk grind en geen verharding. Volgens de bewoner is de vijver niet goed aangelegd. Ze hebben volgens hem alleen maar zin als het water vanuit de vijvers ook afgevoerd kan worden richting de Vlij.

Een andere plek is het Damplein, daar ligt een heel kunstwerk onder de grond. De rioleringen sloten daar niet goed aan, er zijn wel hoogteverschillen van 0.5 meter. Om het op te lossen is er destijds een grootgebouw omheen gezet. De aanwezigen verwijten het waterschap, dat ze niet preventief zijn gaan pompen, wat ze vroeger wel deden. Men wil graag met een bestuurder van het waterschap aan tafel. Tot nu toe hebben ze daar nog geen gehoor gekregen.

Nadat de algemene presentaties zijn verzorgd is er in verschillende groepen aan thema's gewerkt.

❖ Haaswijkweg-West

Omschrijving van de situatie eind augustus

Het gebied heeft veel wateroverlast gehad. Bij het begin van de buien stond het water in de vijver al hoog. 's Nachts was het water in de vijver hoger dan het maaiveld aan de overkant. Het water in de put aan de Rechte Zandweg was pas 4 dagen later gedaald. Het water in de vijver was de volgende ochtend, pak weg 4 uur later al weer 30 cm gezakt, kennelijk werd er toen wel gepompt.

Situatie ter plekke:

Het gebied Haaswijkweg-west/Rechte Zandweg heeft veel groene tuinen dan wel open grind. Er ligt een gescheiden riool. De huisaansluitingen van de hemelwaterafvoer (HWA) zijn niet op het schoonwaterriool aangesloten.

Aan de westkant rond bakkerij Bijl is veel verharding: het terrein is volgebouwd met garageboxen, de tussenliggende ruimte is geasfalteerd.

Vragen die nog leven:

Duikers naar oost? Hoe is de aansluiting op het gemaal? Is er op tijd gepompt?

Als er voldoende wordt gepompt, wat kan er dan lokaal nog worden verbeterd:

- HWA afkoppelen?
- Verharding westelijke deel Haaswijkweg West verminderen?
- betere verbindingen met gemaal?

Aanpak

De bewoners willen graag met het Waterschap overleggen over de ontstane situatie. En, over de wijze waarop ze er ook zelf een rol in kunnen spelen. De drie groepsdeelnemers willen ook bij een vervolg betrokken worden.

Door het Platform Duurzaamheid is contact met het Waterschap opgenomen. Daarnaast zijn in de verenigde vergadering¹ op 24 november in de vergadering zijn vragen gesteld over Dubbeldam. Toegezegd is dat er een gesprek komt tussen de bewoners en het waterschap. De organisatie ligt in handen van het stadslab.

¹ Het Algemeen bestuur van het waterschap, vergelijkbaar met de gemeenteraad.

❖ Voorbeeldtuin in de Renaissancewijk.

Omschrijving van de situatie

Er is langzamerhand onderhoud nodig in een particuliere tuin; maar aan de inrichting hoeft niet veel te gebeuren. De vraag die is opgeroepen is: Hoe kan ze watervriendelijker worden gemaakt. Op deze manier kan worden voorkomen dat er ruim 10.000 liter water extra in het rioolstelsel komt, zoals bij een situatie eind augustus in Dubbeldam (50 meter rioolbuis).

Verzamelde ideeën

- Ophogen met licht materiaal; want met zand gaat het zakken alleen maar harder
- Kratten of lavasteen ingraven; zodat het water ondergronds wordt opgeslagen.
- Borders met planten (die vaak in een verhoging liggen) kunnen zo worden gemaakt dat ze als afwatering dienen; de borders iets lager leggen. Er hoeft dan ook minder vaak te worden gesproeid. Ook kunnen openingen in de borderranden worden gemaakt, zodat er water in kan stromen.
- De regenpijpen kunnen worden afgekoppeld en worden geleid naar de borders.

NB als al dat water uit de regenpijp wordt verzameld, dan kan schade ontstaan. Water is een zegen als het druppelsgewijs komt, maar een plaag als het zich in een keer verzamelt. Dus het water uit de regenpijp moet worden opgevangen en verspreid. Bufferen kan ook. In een regenton (die er al is) een holle schutting (er is al een schutting), of in een container. Daar kan bijvoorbeeld een tuinbank omheen worden gebouwd.

Aanpak

1. *Tuin in Denpasarstraat wordt deze winter als voorbeeldtuin ingericht. Ze zal bezocht kunnen worden.*
2. *Buurtbewoner wil kijken of er in die wijk nog eens een initiatief kan worden gedaan met de buurtvereniging rond dit thema.*
3. *De heer Mollema wil bij bewoners van Dubbeldam die wel wat willen, maar niet weten hoe wel een keer langskomen om een advies te geven over waterberging.*
4. *Tafelgenoten willen wel kijken wat ze kunnen doen.*

❖ Noordendijk/Noorderlicht

Omschrijving van de situatie

Dit gebied heeft, omdat het erg laag ligt, erg veel wateroverlast.

De bewoners hebben zelf al veel gedaan: grote onverharde tuin, regentonnen, eigen pompen enz.

Er zijn veel verharde parkeerplaatsen in de omgeving: politiebureau, Karwei, sportschool e.d.

Vragen die nog leven:

- Kunnen de eigenaren van de verharde gronden niet worden aangepakt zodat er meer water wordt vastgehouden in de grond?
- Staat het water in de vijvers tussen de Haaswijkweg en de Provinciale weg niet te hoog? Bij een forse regenbui is er eigenlijk geen buffercapaciteit.
- Onderhoud aan waterwegen: wie doet dat? Wie is aanspreekbaar?
- Wie doet wat aan de wateroverlast? Hoe wordt die aangepakt?

Aanpak

De bewoners willen graag met het waterschap overleggen over de ontstane situatie. En, over de wijze waarop ze er ook zelf een rol in kunnen spelen.

Door het Platform Duurzaamheid is contact met het Waterschap opgenomen. Daarnaast zijn in de verenigde vergadering op 24 november vragen gesteld over Dubbeldam. Toegezegd is dat er een gesprek komt tussen de bewoners en het waterschap. De organisatie ligt in de handen van het stadslab.

❖ Damplein

Omschrijving van de situatie

Er zijn problemen met de riolering op hoek Damplein met Rechte Zandweg (div. niveaus in aansluiting). Echte pleinruimte is relatief klein. Er is nu veel lege

ruimte. De dorpse sfeer, als kloppend hart van de wijk is in de loop der tijd verloren gegaan (dit zou weer teruggebracht moeten worden). Er komt een uitbreiding van de Plus supermarkt; er is één parkeerplaats per 25m² BVO nodig.

Er zijn voor het Damplein plannen die aanleiding zijn werk-met-werk te maken. Op deze wijze kan op een natuurlijke wijze de verbinding worden gelegd met de wateropgave.

Vragen die nog leven:

- Zit er een waterbunker onder plein?
- Is er wateropvangcompensatie nodig? Er is nu een nieuwe parkeerplaats achter de Plus. Is er een combinatie maken?
- Kan parkeren efficiënter worden geclusterd aan de winkelzijde en zachter worden ingericht.

Verzamelde ideeën

Water als sturend middel voor de herinrichting. Denk daarbij aan afkoppelen, vasthouden, bergen, en ten slotte afvoeren van water.

- Vergroening van de openbare ruimte, afkoppelen dakoppervlaktes en creëren van (zichtbare) waterberging
- Zichtbare afkoppeling richting Singel (goten/wadi)
- Heg eruit water erin
- Echte pleinruimte vergroten. Er is nu veel lege ruimte
- Veel ouderen bezoeken het plein. Speciale verharding moet goed toegankelijk zijn.
- Terrasruimte bij frietkraam?
- Start vanuit de ondergrond! Veel verharding voor parkeervakken.
- Bij het onderzoek naar verbetering aan het Damplein eerste uitgaan van oplossingen voor wateropvang in plaats van autoparkeren.
- Betere plekken voor fietsparkeren zodat mensen gestimuleerd worden met de fiets te komen kan al bijdragen. Ruimte voor e-bike.
- Er liggen veel mogelijkheden voor de verbetering van de wateropvang en verblijfskwaliteit {open straatstenen (grasparkeren) blijft niet mooi}.

Vervolg

Het algemeen belang wordt als minder urgent beschouwd dan direct gevaar voor eigen woningen.

Geen van de aanwezigen voelt zich zo direct betrokken bij Damplein dat ze iets kunnen en willen doen. Wel zien ze het belang van waterbuffering/ impact op de openbare ruimte.

Aanpak

- 1.** 10 december is er een bewonersbijeenkomst over de herbestrating / herinrichting.
- 2.** Plein06 onderzoekt de kansen voor een start om werk-met-werk te maken op de kop van het plein (riolering).

❖ Open Groep

Omschrijving van de situatie

Men vindt algemeen dat als de afvoer uit de waterbergingen in de omgeving op orde is (dat is punt 2) er geen noodzaak is tot ontstening van de eigen oppervlakte.

Er is wel belangstelling voor grindkokers, zoals op het leerpark toegepast. Een enkeling wil met de buurt overleggen om grindkokers te plaatsen in de brandgangen, omdat het daar regelmatig overstroomt. De Haaswijkweg stroomde over vanuit de vijver, waar het water vóór de bui al 40 cm te hoog stond, zo werd unaniem gesteld. Bij de bewoners is veel historische kennis aanwezig over de lokale situatie, waar de instanties hun voordeel mee kunnen doen.

Verzamelde ideeën

- Het sterk verbeteren van de afvoer naar het gemaal moet prioriteit krijgen.
- Men is erg beducht voor kastje/muur (historisch te onderbouwen).
- Waar vroeger in Dubbeldam door de gemeenteambtenaar pro-actief al tot waterstandverlaging werd overgegaan bij verwachte hevige neerslag (putje malen), komt dat nu niet meer voor. Het putje-malen moet in ere worden hersteld.
- Het afkopen moet in de Drechtsteden worden verboden.

Vragen die nog leven:

- Hoe komen het waterschap en de gemeente hun taak voor afvoer van de berging in wateropvangbekkens / sloten/ vijvers na?
- Hoe komen projectontwikkelaars hun verplichtingen tot adequate waterberging na of kopen ze het af?

Aanpak

1 Door het Platform Duurzaamheid is contact met het Waterschap opgenomen. Daarnaast zijn in de verenigde vergadering op 24 november vragen gesteld over Dubbeldam. Toegezegd is dat er een gesprek komt tussen de bewoners en het waterschap. De organisatie ligt daarbij in handen van het stadslab.

2 navragen bij de gemeente een grindkoker kost. (veel informatie hierover is terug te vinden op internet. Zie bijv. [deze folder](#).)

❖ Samenvattend

1. Er zal een overleg worden georganiseerd tussen de bewoners en het waterschap / de gemeente.
2. De informatie die is verzameld over het Damplein wordt beschikbaar gesteld voor de herinrichting van het Damplein, zoals op de inloopbijeenkomst op de 10^e december.
3. Er gaat door een bewoner in de Indische buurt een voorbeeld ontwikkeld worden over een watervriendelijke tuin. En er wordt daar een groep gestart om deze tuinen te promoten.
4. Bezoekers worden geïnformeerd over de voortgang en waar mogelijk betrokken.

Publiciteit

Door RTV Dordrecht is een op over dit thema een uitzending verzorgd. Deze is [hier](#) terug te zien.

Colofon

Platform Duurzaamheid Dordrecht, Werkgroep Ruimte en Verkeer,

Stadslab Water in de Dordtse ruimte <http://onswaterindordrecht.nl/stadslab-wdb>

Rien Val, William Nederpelt, Monique Mol en Anne Mollema

Contact stadslabwater@axlefocused.nl / 078 6210139

Met dank aan: Bert Bohlander, Cok Sas, Esther de Graaf en Rosanne Vlaar